

การเปรียบเทียบแนวคิดของลัทธิหมัสการพระเจ้าของหงซิวเจี๋ยนกับหลักคำสอนคริสต์ศาสนา

ธวัชชัย ชัยชนะกิจพงษ์ และ กนกพร นุ่มทอง*

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประเทศไทย

A Comparison between the Worshipping of God of Hong Xiuquan and the Doctrines of Christianity

Tawatchai Chaichanakijpong and Kanokporn Numtong*

Faculty of Humanities, Kasetsart University, Thailand

Article Info

Research Article

Article History:

Received 4 April 2023

Revised 10 July 2023

Accepted 3 August 2023

คำสำคัญ

ขบวนการไท่ผิง

ลัทธิหมัสการพระเจ้า

หงซิวเจี๋ยน

ประวัติศาสตร์จีน

* Corresponding author

E-mail address:

kanokporn.n@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดทางศาสนาของหงซิวเจี๋ยนกับหลักคำสอนศาสนาคริสต์ตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ โดยศึกษาจากบันทึกหลักคำสอนศาสนาคริสต์ฉบับแปลภาษาจีน เซวี่ยนซือเหลียงเหยียน (劝世良言) บันทึกหยวนเต้าจ้าวซือเกอ (原道救世歌) คัมภีร์ซานจื่อจิง ฉบับไท่ผิงเทียนกั๋ว (太平天国三字经) บันทึกไท่ผิงเทียนรื่อ (太平天日) บันทึกซินตังเจี้ยนอี่เจ้าเซิงซู พระธรรมยอห์นฉบับแรก (钦定前遗诏圣书・约翰上书) และบันทึกไท่ผิงเทียนกั๋วสื่อเลี่ยว (太平天国史料) เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิด โดยผลการวิจัยสามารถแยกเป็นประเด็นดังนี้ ด้านตรีเอกานุภาพ บันทึกได้กล่าวถึงพระบิดา พระคริสต์ผู้เป็นพี่ชาย และพระวิญญาณบริสุทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนศาสนาคริสต์ที่กล่าวถึงการดำรงอยู่ของพระเจ้า พระเยซู และพระวิญญาณบริสุทธิ์หรือพระจิต ส่วนด้านการมีรูปร่างและไร้รูปร่าง พบว่าความเข้าใจของลัทธิหมัสการพระเจ้าได้สร้างพระผู้เป็นเจ้าขึ้นมาเป็นรูปร่างในแบบเทวนิยม ซึ่งจะแตกต่างจากหลักคำสอนทางศาสนาคริสต์โดยบันทึกในพระคริสตธรรมคัมภีร์กล่าวชัดเจนถึงพระผู้เป็นเจ้าได้สนิทนากับมนุษย์ผ่านพระสุเสียงของพระองค์เท่านั้น ทั้งนี้ความแตกต่างนี้มาจากกลุ่มผู้นำที่ดีความพระคัมภีร์คลาดเคลื่อน ซึ่งสาเหตุนี้อาจเกิดขึ้นได้ตามทฤษฎีการตีความที่เน้นการตีความไปที่ผู้อ่านในพระคัมภีร์ โดยผู้อ่านสามารถค้นหาความสมบูรณ์แบบได้ในตัวเอง ครั้นเมื่อตีความมากเกินไปจนขอบเขต จึงเป็นตัวแปรทำให้ลัทธิหมัสการพระเจ้ามีแนวคิดที่แตกต่างไปในช่วงปลายของขบวนการไท่ผิง เพราะกลุ่มผู้นำขบวนการจงใจสร้างบทบาทของตัวเองให้เป็นรูปแบบเทวนิยม เพื่อปกป้องอำนาจของขบวนการเท่านั้น

Keywords:

Taiping movement,
 God worshipping religion,
 Hong Xiuquan,
 Chinese history

Abstract

The purpose of this research paper is to compare whether the Hong Xiuquan interpretation of Christianity is similar to or different from Christian teachings as found in the Bible, by studying the Chinese translation of Christian teachings, including Quanshi Liangyan, the Yuandao Jiushige transcript, Taiping of San Zhi Jing scripture, Taiping Tianri transcript, Qindingqian Yizhaoshengshu John's first transcript, and Taipingtianguo Shiliao transcript. The research results are divided into two themes: "trinity" and "form and formlessness". The research has found that the trinity, which includes the Father, Christ, and the Holy Spirit, is consistent with Christian doctrine, whereas the "form and formless" concepts contain inconsistent interpretations. The record shows that in the "God Worshipping Religion" the image of God is in a form of theism, which is different from Christian doctrine (as the Bible clearly states, God has only spoken to man through His voice). This distinction comes from religious leaders who interpret the Bible. The change may occur according to the interpretation theory. This change may be based on the theory of interpretation which focuses on the interpretation of the reader by adding his own idea to complete the reader's view. But when the interpretation is taken to the extreme, it can cause the "God Worshipping Religion" to have a completely different concept, such as at the end of the Taiping Movement, when a group of leaders deliberately created values in order to protect their authority.

1. บทนำ

ขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋ว

ปัจจุบันการศึกษาขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋ว (太平天国) ในประวัติศาสตร์จีนสมัยใหม่ถือเป็นเรื่องที่รัฐบาลจีนให้ความสนใจและวางกรอบนโยบายสร้างแบบเรียนการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษา ในฐานะที่เป็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มชาวนาที่ใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์จีน และมีผลงานวิจัยหลากหลายด้าน ทั้งด้านการเมือง ด้านวัฒนธรรม ด้านระบบเศรษฐกิจ และโครงสร้างทางอุดมการณ์ที่มีผลต่อความคิดของประชาชนในยุคปัจจุบัน

แนวคิดของขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วของหงชิวเจี๋ยน (洪秀全) อาจเรียกได้ว่าเป็น 'ต้นแบบนักเคลื่อนไหวของจีน' อีกทั้งเป็นแรงบันดาลใจสำคัญให้กับ ดร.ซุนยัตเซ็น และท่านประธานเหมาเจ๋อตุง เพราะฉะนั้นการวิจัยด้านแนวคิดของขบวนการไท่ผิง เป็นอย่างไร เกิดขึ้นได้อย่างไร จึงเป็นคำถามที่น่าสนใจ ทำให้รู้ถึงหลักคิดของขบวนการไท่ผิงที่ก่อตัวจากหลักความเชื่อทางศาสนาคริสต์และขยายวงกว้างจนเป็นลัทธิหมัสการพระเจ้าของหงชิวเจี๋ยน

ครั้นเมื่อกล่าวถึงแนวคิดทางศาสนาคริสต์ของหงชิวเจี๋ยน เห็นจะต้องกล่าวถึงหนังสือบันทึกคำสอนศาสนาคริสต์ฉบับแปลภาษาจีน เซวี่ยนซื่อเหลียงเหยียนของเหลียงฟา (梁发) เพราะว่าเป็นหนังสือฉบับแรกที่หงชิวเจี๋ยนเรียนรู้หลักคำสอนทางศาสนาคริสต์ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือหงชิวเจี๋ยนใช้หนังสือดังกล่าวที่เป็นแหล่งความรู้ใหม่ทางศาสนาตะวันตก ผสมรวมกับแนวความคิดด้านการต่อต้านการปกครองของราชสำนักชิง โดยภายหลังหงชิวเจี๋ยนได้ใช้แนวคิดตามหลักคำสอนนี้สร้างกลุ่มคนขึ้นมาจนเกิดเป็นขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วที่สามารถล้มลอบการปกครองของราชสำนักชิง และเป็นต้นแบบให้กับนักเคลื่อนไหวในปัจจุบันอีกหลายคน

ปัจจุบันนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋ว มีทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านกิจการทหาร ตลอดจนด้านวัฒนธรรมและด้านนโยบายต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ไม่ได้หมายความว่างานวิจัยที่มีอยู่เพียงพอแล้วในทางตรงกันข้ามการศึกษาประวัติศาสตร์ของขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋ว ยังมีคำตอบให้ค้นหาอีกมาก ซึ่งลัทธิหมัสการพระเจ้าของหงชิวเจี๋ยน ถือว่าเป็นศาสนาคริสต์นิกายหนึ่งที่ปรากฏขึ้นในช่วงระยะเวลาหนึ่งที่นับถือองค์พระผู้เป็นเจ้าตามหลักคำสอนศาสนาคริสต์ ยังส่งผลให้ลัทธิหมัสการพระเจ้ามีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับการเมืองการปกครองของเมืองไท่ผิงเทียนกั๋ว

อนึ่ง ลัทธิหมัสการพระเจ้าที่สูญหายไปพร้อมกับการล่มสลายของขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋ว แต่ขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วและหงชิวเจี๋ยนก็เป็นส่วนหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศจีน อย่างไรก็ตามประวัติศาสตร์ก็คือประวัติศาสตร์ ย่อมส่งผลต่อพัฒนาการทาง

ประวัติศาสตร์ของจีนในระดับหนึ่ง ดังนั้นการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวคิดการผสมผสานระหว่างศาสนาคริสต์กับลัทธิขงจื๊อสามารถทำให้การวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ปรัชญาจีนและการเผยแผ่ของศาสนาคริสต์ในประเทศจีนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังประโยชน์ให้เราเข้าใจถึงตัวแปรและสาเหตุความล้มเหลวของขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วในด้านมุมมองทางศาสนาเปรียบเทียบ

2. แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยขอแบ่งการทบทวนวรรณกรรมเป็นประเด็น ดังนี้ 1) ความเป็นมาของขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋ว 2) ความเป็นมาของลัทธิขงจื๊อของหงชิวเฉียน 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความเป็นมาของขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋ว

ขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋ว มีหงชิวเฉียนเป็นผู้นำขบวนการ เขามีลูกพี่ลูกน้องชื่อ หงเหรินกาน (洪仁玕) ทั้งสองอายุห่างกันเก้าปี บรรพบุรุษของตระกูลเคยเป็นขุนนางรับราชการในสมัยราชวงศ์ซ่ง หงชิวเฉียนในวัยเด็กฉลาดเฉลียว ครั้นอายุได้เจ็ดขวบได้เล่าเรียนคัมภีร์ขงจื๊อ ใช้เวลาเพียงไม่กี่ปีสามารถท่องจำคำภีร์ขงจื๊อและตำราอื่น ๆ ที่จำเป็นในการสอบเข้ารับราชการ พอเข้าวัยหนุ่มรอบรู้ด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้ง (Platt, 2012, p. 51)

ขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วเกิดขึ้นจากกลุ่มชาวนาและชนหมู่น้อยทางตอนใต้ของจีนที่ถูกขุนนางในราชสำนักชิงกดขี่ข่มเหงรีดนาทาเร้น เป็นเหตุให้เกิดการลุกฮือและก่อตั้งเป็นขบวนการเคลื่อนไหวที่สำคัญในประวัติศาสตร์ โดยผู้นำขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วคือหงชิวเฉียน

ทั้งนี้ เพ็ญศรี กาญจนมัย (2523, น. 34) ได้อธิบายถึงขบวนการไท่ผิงไว้ว่า “ในทศวรรษ 1840 เป็นกลียุคในสังคมจีน ชนชั้นขุนนางแมนจู พ่อค้า ราชาก็ดินในยุคนี้ต่างกอบโกยผลประโยชน์ใส่ตนบนความเหนื่อยยากของราษฎรผู้ยากไร้ กล่าวได้ว่า เมื่อมีการกดขี่ก็ย่อมต้องมีการต่อต้าน เพราะฉะนั้นขบวนการไท่ผิงจึงเป็นการลุกฮือของชาวนา (รวมทั้งช่างฝีมือและชนหมู่น้อย) การเดินขบวนลุกฮือเกิดขึ้นทางตอนใต้มณฑลกวางตุ้ง กวางสี อันเป็นบริเวณที่ราชสำนักชิงมีอำนาจเบาบาง”

เพราะฉะนั้นผู้วิจัยเห็นว่าเมื่อในพื้นที่ที่ราชสำนักชิงดูแลไม่ทั่วถึง ส่งผลให้ขุนนางท้องถิ่นกดขี่ประชาชนในพื้นที่แถบนั้นเป็นระยะเวลานาน ครั้นต่อมาเมื่อมีกลุ่มคนที่เสนอแนวทางแก้ปัญหาความแร้นแค้นในช่วงเวลานั้น ย่อมเป็นฉนวนก่อให้เกิดเหตุให้ประชาชนเกิดความคิดต่อต้านและเห็นพ้องกับแนวคิดของขบวนการและเข้าร่วมขบวนการได้ง่ายขึ้น

อีกทั้งฉวีรุติ เจนสิริผล (2563, น. 50) ได้อธิบายอีกว่า ขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วเป็นการเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อต่อต้านราชสำนักชิงครั้งสำคัญที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์จีนเกิดขึ้นในพื้นที่ภาคกลางของประเทศ โดยมีจุดเริ่มต้นในมณฑลกวางตุ้ง กวางสี

และกว้างต้ง จากนั้นได้ขยายอาณาเขตไปถึงดินแดนทางตอนกลางบริเวณลุ่มแม่น้ำฉางเจียง ขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วภายใต้การนำของหงชิวเจี๋ยน ได้จัดตั้งอาณาจักรไท่ผิงเทียนกั๋วขึ้น โดยสถาปนาเมืองสำคัญทางเศรษฐกิจในตอนใต้ของประเทศอย่างเมืองหนานจิงเป็นเมืองหลวง ของอาณาจักรโดยตั้งชื่อว่า เมืองเทียนจิง

ทั้งนี้ Zhang Guoqiang (2019, p. 18) ได้อธิบายช่วงเวลาการเคลื่อนไหวของ ขบวนการไว้อีกว่า “การเคลื่อนไหวของขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วสามารถแบ่งออกได้เป็น 5 ระยะ คือ 1) ระยะเริ่มต้นเป็นช่วงเวลาการเผยแผ่ลัทธิหมัสการพระเจ้า 2) ระยะที่สองการเคลื่อนไหว จินเทียน 3) ระยะที่สามช่วงสถาปนาหย่งอัน 4) ระยะที่สี่สร้างเมืองหลวงในเทียนจิงและ 5) ระยะที่ทำให้เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงเมืองเทียนจิง ทั้งนี้ ภารกิจการเคลื่อนไหวในแต่ละช่วง ระยะเวลาของขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วจะแตกต่างกัน ดังนั้นภารกิจการเผยแผ่ผ่านแนวคิดทาง ศาสนาจึงแตกต่างกันด้วย อย่างไรก็ตาม หงชิวเจี๋ยนอ้างว่าได้รับศาสนาคริสต์จากตะวันตก ลัทธิขงจื้อของจีน และความเสมอภาคของชาวนาเข้าด้วยกัน แต่ความจริงแล้วหงชิวเจี๋ยน เข้าใจพื้นฐานของศาสนาคริสต์เพียงเล็กน้อย แท้จริงแล้วแนวความคิดของหงชิวเจี๋ยนมาจาก หนังสือบันทึกคำสอนศาสนาคริสต์ฉบับแปลภาษาจีน เซวี่ยนซือเหลียงเหยียน ที่แปลและ เรียบเรียงโดยเหลียงฟามิซันนารีชาวจีนในเวลานั้น ในเวลาต่อมามิซันนารีชาวต่างชาติบางคน ทราบว่าหงชิวเจี๋ยนไม่ได้เข้าใจหลักคำสอนพื้นฐานของศาสนาคริสต์อย่างถ่องแท้ พวกเขา พยายามอธิบายความจริงในข้อพระคัมภีร์ให้เขาฟัง แต่หงชิวเจี๋ยนกลับบอกว่าพวกเขาเป็น พวกนอกรีต ด้านหนึ่งเขาต่อต้านแนวคิดของขงจื้อเกี่ยวกับหลักแนวทางพัฒนาตนเองและ การปกครองประเทศ อีกด้านหนึ่งค่อนข้างไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของศาสนาคริสต์ เช่น “ความผิดบาปตั้งแต่กำเนิด” และ “การไถ่บาปเพื่อรับการรอด” แต่หงชิวเจี๋ยนพยายามชี้ว่า ผู้คนสร้าง “สวรรค์บนโลกมนุษย์” เสียขยถึง (小天堂)

สรุปได้ว่าขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วเป็นการลุกฮือของชาวนาและชนหมู่น้อยที่ ไม่สามารถอดทนต่อความกดขี่จากราชสำนักซึ่งในเวลานั้น และต้องการความเสมอภาคตาม แนวคิดการตีความทางคริสต์ศาสนาของหงชิวเจี๋ยน เพราะเนื่องจากหงชิวเจี๋ยนได้ค้นพบ ความสมดุลและสมเหตุสมผลระหว่างลัทธิขงจื้อและศาสนาคริสต์ในอีกแง่มุมหนึ่ง ซึ่งแนวคิดนี้ สอดรับการสภาวะจิตใจต่อต้านราชสำนักของประชาชนในยุคสมัยผสมรวมเข้ากับแนวคิด สร้างอาณาจักรสวรรค์บนแผ่นดินของหงชิวเจี๋ยน จึงเป็นตัวแปรที่ทำให้ได้รับความสนใจจาก มวลชนที่อยู่ในสังคมกึ่งอาณานิคมและกึ่งชนชั้นศักดินาที่กำลังเข้าสู่สภาวะถดถอย

2.2 ความเป็นมาของลัทธิหมัสการพระเจ้า

ณัฐดี เจนสิริผล (2563, น. 53) ได้กล่าวถึงลัทธิไท่ผิงหรือลัทธิหมัสการพระเจ้าว่า เป็นการหยิบยกแนวคิดหลักคำสอนบางส่วนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ของศาสนาคริสต์และ

คติจีนโบราณมาผสมผสานกัน รวมถึงการเสนอประเด็นด้านความเท่าเทียมและปัญหาทางชาติพันธุ์

Hu and Cui (1994, p. 243) ยังได้อธิบายถึงความเป็นมาของลัทธินิกายการพระเจ้าไว้ว่า “ลัทธินิกายการพระเจ้าเกิดขึ้นจากกลุ่มคนที่ศรัทธาในศาสนาคริสต์โดยมีพัฒนาการความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนกับศาสนาไปพร้อมกับพัฒนาการของขบวนการไผ่ผิงเทียนกั๋ว สามารถแบ่งพัฒนาการของลัทธินิกายการพระเจ้านี้ออกเป็น 4 ช่วงเวลาดังนี้ 1) ช่วงเวลาก่อตั้ง ค.ศ. 1843-1847 2) ช่วงเวลาปฏิรูป ค.ศ. 1847-1853 3) ช่วงเวลาเพิ่มความมั่นคงให้กับแนวคิด เทววิทยา ค.ศ. 1853-1856 และ 4) ช่วงเวลาที่หงชิวเจี๋ยนยกสถานะตัวเองเป็นเทพเจ้า ค.ศ. 1856-1864”

Ge Fuping (1979, p. 190) ได้อธิบายถึงขั้นตอนการเข้ารับเชื่อในคริสต์ศาสนาไว้ว่า “หงชิวเจี๋ยนมีความตั้งใจจริงในการเข้ารับเชื่อในศาสนาคริสต์มานานแล้ว หลังจากเขาเข้าสอบรับราชการในระดับมณฑลที่เรียกว่าเซียงชือ (乡试) หากสอบผ่านขั้นนี้ก็จะได้เลื่อนเป็นจี้วเหริน (举人) แต่หงชิวเจี๋ยนสอบไม่ผ่านถึงสามครั้ง จนเป็นเหตุให้เขาเกิดความคับข้องใจร่วมกับปัญหาในชีวิตอีกหลายเรื่อง ผนวกกับการเสริมกำลังใจหลังจากได้รับหนังสือบันทึกคำสอนเซวี่ยนชือเหลียงเหยียนของเหลียงฟา ซึ่งสามารถจุดประกายความคิดให้กับหงชิวเจี๋ยน จนกระทั่ง ใน ค.ศ. 1847 เขาตัดสินใจอย่างแน่วแน่เข้ารับเชื่อในศาสนาคริสต์ เดินทางไปเข้าพบกับมิชชันนารีชาวอเมริกันชื่อโรเบิร์ต หงชิวเจี๋ยนพำนักอยู่กับมิชชันนารีโรเบิร์ตอยู่หลายเดือน ในระหว่างการศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์ หงชิวเจี๋ยนได้ขอให้มิชชันนารีทำพิธีรับบัพติศมาให้กับเขา แต่ว่ามีชชันนารีโรเบิร์ตปฏิเสธเขามาตลอด เพราะเห็นว่าแนวคิดทางพระคัมภีร์ของเขาแปลกและไร้ซึ่งเหตุผลรองรับตามพระคัมภีร์ ทำให้หงชิวเจี๋ยนผิดหวังเป็นอย่างมาก จนกลับมาสร้างแขนงความเชื่อตามศาสนาคริสต์ของตนเอง รวบรวมคนที่มีแนวคิดต่อต้านราชสำนักชงกับคนที่ต่อต้านการกราบไหว้รูปเคารพ หงชิวเจี๋ยนใช้วิธีการประกาศเทศนาตามพระคัมภีร์ของเหลียงฟาและทำเป็นบันทึกและหนังสือขึ้นมาอีกหลายฉบับ”

Wu Tong (2020, p. 68) ยังได้อธิบายถึงแนวคิดของคำว่าและซ่งตี้ (上帝) ของหงชิวเจี๋ยนไว้ว่า “หงชิวเจี๋ยนคิดว่า คำที่กล่าวถึงสวรรค์และซ่งตี้ในคัมภีร์โบราณของจีนกับองค์พระผู้เป็นเจ้าในหนังสือบันทึกคำสอนเซวี่ยนชือเหลียงเหยียนนั้นเป็นองค์เดียวกัน และคำว่า เทียน (天) ในคัมภีร์โบราณของจีน ก็คือองค์พระผู้เป็นเจ้าในบันทึกคำสอน เซวี่ยนชือเหลียงเหยียน เช่นกัน ซึ่งในช่วงแรกของการก่อตั้งลัทธินิกายการพระเจ้า เป็นลัทธิความศรัทธาที่มีเจตนาบริสุทธิ์และปราศจากการหลอกลวงทางการเมือง การเกิดขึ้นของลัทธินิกายการพระเจ้าเป็นการก่อร่างสร้างขึ้นจากความเชื่อความศรัทธาในตัวของมันเอง อีกทั้งผู้ก่อตั้งก็ไม่ได้มีเจตนาสร้างหลักคำสอนเพื่อเป้าหมายทางการเมืองแต่อย่างใด

ทั้งนี้ในช่วงเวลาเพิ่มความมั่นคงให้กับแนวคิดเทววิทยา Platt (2012, p. 180) ได้อธิบายไว้ว่า “มิชชันนารีชื่อโรเบิร์ตได้เดินทางมาที่อาณาจักรไทผิงและขอเข้าพบหงชิวเจี๋ยนทางกลุ่มผู้นำได้ยืนยันว่า หากต้องการเข้าพบราชาแห่งอาณาจักรสวรรค์ (Heavenly King) จะต้องคุกเข่าเพื่อแสดงความเคารพยอมจำนน เดิมทีมิชชันนารีโรเบิร์ต ผู้นำถือศาสนาคริสต์ฝ่ายโปรแตสแตนต์ชาวอเมริกันยืนกรานปฏิเสธ ทว่าในที่สุดก็ต้องยอม ต่อมาตอนที่อยู่ในห้องพระโรงกำลังดำเนินการตามพิธีการ หงเหรินกานได้ตะโกนขึ้นมาเสียงดังว่า “มิสเตอร์โรเบิร์ตจงนมัสการพระบิดาบนอาณาจักรสวรรค์” มิชชันนารีโรเบิร์ตคุกเข่าลงต่อหน้าชายคนหนึ่งซึ่งในอดีตเคยเป็นลูกศิษย์ของเขา” จากข้อความข้างต้นเห็นได้ว่าขบวนการไทผิงในช่วงระยะเวลานี้กำลังสร้างบทบาทใหม่ให้กับผู้นำของเขา

สรุปได้ว่าบันทึกคำสอนในลัทธินมัสการพระเจ้าของหงชิวเจี๋ยนอย่างบันทึกหยวนเต้าจิวซือเกอ ได้อ้างถึงคำว่าซ่งตี้ (上帝) เหมือนในคัมภีร์โบราณของจีน เช่น ซื่อจิง ซ่งซุโจวอี้ เม็งจื่อ ไว้ตั้งแต่หน้าแรกและอีกหลายจุดในบันทึกเพื่อยืนยันและแสดงให้เห็นว่าคนจีนในยุคสมัยบรรพกาลศรัทธาในองค์พระผู้เป็นสูงสุดเพียงพระองค์เดียว และการอ้างถึงทั้งหมดสามารถพิสูจน์ว่า ซ่งตี้ในคัมภีร์โบราณของจีนในความคิดหงชิวเจี๋ยนก็คือองค์พระผู้เป็นเจ้าในศาสนาคริสต์

หงชิวเจี๋ยน ผู้นำขบวนการไทผิงเทียนกั๋วเลือกสร้างความชอบธรรมจากหลักคำสอนตามพระคริสตธรรมคัมภีร์และคำสอนขององค์พระเยซู แนวคิดต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในงานเขียนของขบวนการไทผิงเทียนกั๋ว ยังสื่อให้เห็นถึงการได้รับอิทธิพลจากพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม ในแง่ความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ พระเจ้าสูงสุดเพียงหนึ่งเดียว และหลักคำสอนตามบัญญัติ 10 ประการทางคริสต์ศาสนา

เพ็ญศรี กาญจน์มัย (2523, น. 35) อธิบายถึงแรงดลใจที่สำคัญของหงชิวเจี๋ยนไว้ว่า “แรงดลใจที่สำคัญของหงชิวเจี๋ยนเกิดจากการที่เขาค้นพบหนังสือ “Good Words for Exhorting the Age” ซึ่งมีชื่อภาษาจีนว่า เซวี่ยนซือเหลียงเหยียน ได้แก่ คำสอนให้มนุษย์ฝึกจิตใจให้ต่อสู้กับระบบกดขี่ของชนชั้นปกครอง มีการสอนว่า มนุษย์ควรศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้าอย่างแท้จริงเท่านั้น ในเมื่อพระเจ้าผู้ทรงมีอำนาจสูงสุด ชาวนาทั้งหลายจึงควรรวมตัวกันต่อต้านทำลายรูปปั้นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นที่กราบไหว้บูชาของผู้คน ตลอดจนลัทธิขงจื๊อที่เป็นต้นกำเนิดของการทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำต่ำสูงและการกดขี่ในสังคม ทั้ง ๆ ที่ “ทุกคนที่เกิดมามีความเท่าเทียมกันและอยู่ในฐานะเป็นลูกหลานของพระผู้เป็นเจ้าเช่นเดียวกัน” ฉะนั้นชาวนาทั้งหลายควรจะลุกฮือขึ้นต่อสู้เพื่อให้ได้มาเพื่อฐานะอันชอบธรรมของตน

Platt (2012, p. 53) ยังได้อธิบายถึงแรงดลใจที่สำคัญของหงชิวเจี๋ยนไว้ว่า “หลังหงชิวเจี๋ยนศึกษาหลักคำสอนพื้นฐานของศาสนาคริสต์ เขาเข้าใจถึงพระประสงค์ขององค์พระผู้เป็นเจ้าที่เคยเข้าฝันเขาช่วงที่เขาล้มป่วยหนักเจียนตาย ตั้งแต่วันที่เขากลับฟื้นตัวจาก

อาการป่วยเป็นต้นมา ความเชื่อในศาสนาคริสต์ของเขาแน่น เขาคัดสินใจเด็ดขาดทิ้งคัมภีร์ขงจื้อที่เคยร่ำเรียนมาและทำลายรูปเคารพ”

สรุปได้ว่า เมื่อกลุ่มคนสร้างลัทธิความเชื่อความศรัทธารวมเข้ากับการปกครอง จะสร้างให้เกิดอัตลักษณ์ทางการปกครองขึ้นและหลอมรวมจิตใจผู้ศรัทธาไปพร้อมกัน จนกระทั่งเกิดขบวนการไผ่ผิงในระยะต้นขึ้นอย่างหลวม ๆ แต่เมื่อผนวกรวมกับสถานการณ์ที่ประชาชนต้องประสบกับความเดือดร้อนทุกข์ยาก ส่งผลให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มคนที่แข็งแกร่งและแนบแน่นมากยิ่งขึ้น จนเกิดเป็นลัทธิหมัสการพระเจ้าขึ้นในที่สุด

อนึ่ง ครั้นเมื่อกล่าวถึงลัทธิหมัสการพระเจ้าแล้ว บุคคลที่จะต้องกล่าวถึงนอกเหนือจาก หงชิวเฉวียนก็คือ หงเหรินกาน (洪仁玕) ซึ่ง Hu and Cui (1994, p. 354) ได้อธิบายว่า หงเหรินกานเป็นลูกพี่ลูกน้องของหงชิวเฉวียน หงเหรินกานเป็นบุคคลที่มีบทบาทในลัทธิหมัสการพระเจ้า ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในบุคคลสำคัญที่ก่อตั้งลัทธินี้ขึ้นมา หงเหรินกานเป็นนักประวัติศาสตร์ที่เก่งคนหนึ่ง มีระบบคิดที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ใน ค.ศ. 1859 เขาได้กลับไปบริหารงานราชการที่เมืองเทียนจิงซึ่งเป็นเมืองหลวงของไผ่ผิงเทียนกั๋ว ส่งผลให้ชาวตะวันตกให้ความสำคัญกับตัวเขาว่าเป็นความหวังของศาสนาคริสต์ในไผ่ผิงเทียนกั๋ว สืบเนื่องจากหงเหรินกานออกมาตรการและกลยุทธ์การติดต่อกับชาวตะวันตก เพื่อเพิ่มศักยภาพทางศาสนา ทางการค้า ทางการปกครองของไผ่ผิงเทียนกั๋วกับทางตะวันตก นโยบายสมัยใหม่ของหงเหรินกาน ผนวกรวมกับความรู้ความสามารถ และความศรัทธาในศาสนาคริสต์ของเขา ยังผลให้ชาวต่างชาติที่อยู่ในประเทศต่างให้ความสนใจและชื่นชมเขาอย่างมาก จนกลายเป็นบุคคลสำคัญในไผ่ผิงเทียนกั๋วเวลานั้น อีกทั้งมิชชันนารีต่างชาติต่างตั้งความคาดหวังในตัวเขาไว้สูง จนกระทั่งมิชชันนารีชาวอังกฤษชื่อ กริฟฟินจอห์น กล่าวไว้ว่า “หงเหรินกานมีความรู้ด้านศาสนาคริสต์ลึกซึ้งและถูกต้องกว่าพี่ชายของเขา หงชิวเฉวียน หลังเขาเข้ารับตำแหน่งบริหาร แสดงว่าหงชิวเฉวียนชื่นชมและเอ็นดูเขามาก ด้วยตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบของเขา สามารถแก้ไขในส่วนที่หงชิวเฉวียนเข้าใจผิด” ถึงกระนั้นหงเหรินกานก็ไม่สามารถแก้ไขจุดที่หงชิวเฉวียนเข้าใจผิดได้เลย และไม่สามารถทำให้ลัทธิหมัสการพระเจ้ากลับมาในเส้นทางที่ถูกต้อง

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เมื่อหยิบยกคัมภีร์ทางศาสนาขึ้นมา ขั้นตอนการทำความเข้าใจเนื้อหาในพระคัมภีร์พนารัตน์ จันทรสิทธิเวช (2559, น. 160) ได้อธิบายถึงแนวคิดและทฤษฎีการตีความทางตะวันตกมีอยู่ 3 ทฤษฎีหลัก คือ

1) ทฤษฎีที่ให้ความสำคัญแก่เจตนารมณ์ของผู้เขียน เพราะถือว่าความหมายมีความสมบูรณ์อยู่ที่เจตนารมณ์ดังกล่าวการตีความจึงต้องค้นหาเจตนาดังกล่าวแล้ว จะพบกับความหมายที่ถูกต้องสมบูรณ์

2) ทฤษฎีที่เน้นคัมภีร์ โดยเชื่อว่าความหมายสมบูรณ์มีอยู่ในคัมภีร์แล้ว ผู้ตีความมีหน้าที่ในการศึกษาตีความค้นหาความหมายนั้น

3) ทฤษฎีการตีความที่เน้นความสำคัญที่ผู้อ่าน โดยเชื่อว่าผู้อ่านสามารถเป็นผู้ค้นหาและได้รับความหมายสมบูรณ์ได้ตามที่คัมภีร์กล่าวไว้มากกว่าเจตนาของผู้เขียน

สรุปได้ว่าแนวคิดและทฤษฎีทั้งสามประเภทนี้ต่างให้ความสำคัญในการตีเกินขอบเขตและยึดทฤษฎีของตนถูกต้องสามารถเข้าถึงความจริงได้มากกว่า การยึดถือที่แตกต่างกันนี้อาจทำให้ไม่ได้รับความจริงอย่างถูกต้องสมบูรณ์หรืออาจทำให้ไม่ได้รับความหมายที่สมบูรณ์ ดังนั้น ความหลากหลายที่ไม่มีการบูรณาการอาจทำให้เกิดปัญหาได้

Zhang Guoqiang (2019, p. 9) ได้อธิบายการเผยแผ่ศาสนาไว้ว่า การเผยแผ่ศาสนาหมายถึงพฤติกรรมของศาสนาที่ปลูกฝังแนวคิดทางศาสนาและดึงดูดผู้ศรัทธาผ่านคำสอนทางศาสนา พิธีกรรมทางศาสนา การปฏิบัติส่วนตัวของผู้สอนศาสนาและการจัดตั้งสมาคมทางศาสนา

เห็นได้ว่าขบวนการไท่ผิง ส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการปลูกฝังแนวคิดทางศาสนาให้กับประชาชนที่กำลังอยู่ในช่วงระยะเวลาความทุกข์ปากท้อง ถูกขุนนางราชสำนักชิงรีดนาทาเร้นปฏิบัติไม่เท่าเทียมกัน จึงเชื่อได้ว่าสามารถสร้างแรงศรัทธาผ่านคำสอนทางศาสนาที่ทางผู้นำของขบวนการไท่ผิงสร้างขึ้นมาเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับขบวนการ

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดของลัทธินัสนักการพระเจ้าของหงชิวเจี๋ยกับหลักคำสอนศาสนาคริสต์ตามพระคริสตธรรมคัมภีร์

4. ขอบตกลงเบื้องต้น

ชื่อเฉพาะภาษาจีนในบทความนี้ใช้เกณฑ์การถอดเสียงภาษาจีนแมนดารินด้วยอักษรวิไทย ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี พุทธศักราช 2547

5. ขอบเขตการศึกษา

5.1 บันทึกหลักคำสอนศาสนาคริสต์ฉบับแปลภาษาจีนเซวียนชื่อเหลียงเหยียนของเหลียงฟา ซึ่งถือได้ว่าเป็นเมล็ดพันธุ์ทางความเชื่อในคริสต์ศาสนาฝ่ายโปรเตสแตนต์ของหงชิวเจี๋ย

5.2 บันทึกหลักคำสอนของลัทธินิกายการพระเจ้าที่หังชิวเจี๋ยนนำไปใช้ โดยมีเอกสารดังนี้

5.2.1 บันทึกหยวนเต้าจิวซือเกอ

5.2.2 คัมภีร์ซานจื่อจิงฉบับไทผิงเทียนกั๋ว

5.2.3 บันทึกไทผิงเทียนรื่อ

5.2.4 บันทึกซินดิงเจียนอี่เจ้าเซ่งซู บทพระธรรมยอห์นฉบับแรก

5.2.5 บันทึกไทผิงเทียนกั๋วสือเลี่ยว

ทั้งนี้ได้นำมาศึกษาเปรียบเทียบกับพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาษาไทยฉบับมาตรฐาน

ค.ศ. 2011

6. วิธีการดำเนินการศึกษา

6.1 สำนักรงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

6.2 รวบรวมเอกสารและบันทึกหลักคำสอนของขบวนการไทผิงเทียนกั๋วโดยแบ่ง ดังนี้

- 1) บันทึกหลักคำสอนศาสนาคริสต์ฉบับแปลภาษาจีนเซี่ยนซือเหลียงเหยียนของเหลียงฟา
- 2) บันทึกหยวนเต้าจิวซือเกอ 3) คัมภีร์ซานจื่อจิงฉบับไทผิงเทียนกั๋ว 4) บันทึกไทผิงเทียนรื่อ
- 5) บันทึกซินดิงเจียนอี่เจ้าเซ่งซู พระธรรมยอห์นฉบับแรก 6) บันทึกไทผิงเทียนกั๋วสือเลี่ยว

6.3 ศึกษาเนื้อหาในเอกสารหลักฐานตามข้างต้น เมื่อได้ข้อมูลมาแล้ว ก็นำมาแสดงในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

6.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบตามขอบเขตการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นว่าความสอดคล้องและแตกต่างกับหลักคำสอนตามพระคริสตธรรมคัมภีร์หรือไม่อย่างไร

6.5 สรุปและรายงานผลการวิจัย

7. ผลการศึกษา

หลังเปรียบเทียบเนื้อหาความในบันทึกที่หังชิวเจี๋ยนผู้นำขบวนการไทผิงเทียนกั๋วเขียนขึ้นกับหลักคำสอนในศาสนาคริสต์ตามพระคริสตธรรมคัมภีร์พบว่า หังชิวเจี๋ยนได้แก้ไขเพิ่มคำอธิบายประกอบพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิมและภาคพันธสัญญาใหม่ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสอดคล้องและแตกต่างที่สำคัญระหว่างลัทธินิกายการพระเจ้ากับแนวคิดตามหลักคำสอนในศาสนาคริสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านแนวคิดการดำรงอยู่ขององค์พระผู้เป็นเจ้า ดังนั้นผู้วิจัยจึงแยกเป็นประเด็นออกมาให้เห็น ดังนี้

ด้านแนวคิดเรื่องตรีเอกานุภาพ แนวคิดนี้เป็นพื้นฐานคำสอนในศาสนาคริสต์โดยทุกฝ่ายยอมรับว่าตรีเอกานุภาพก็คือ พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ ซึ่งเป็นหลักคำสอนศาสนาคริสต์ฝ่ายโปรเตสแตนต์ และพระบิดา พระบุตร และพระจิตเจ้า ซึ่งเป็นหลักคำสอนศาสนาคริสต์ฝ่ายโรมันคาทอลิก พระเจ้าทรงเป็นพระเจ้าหนึ่งเดียว แต่ในพระองค์นั้นดำรงอยู่สามพระภาค คือพระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์หรือพระจิต ซึ่งแต่ละฝ่ายยึดถือแนวคิดนี้เป็นหลักสำคัญ แต่ทั้งสองฝ่ายมีการตีความตามความสัมพันธ์ระหว่างพระเจาก็คือ พระบิดากับพระบุตรซึ่งก็คือพระเยซู และการตีความหมายหน้าที่ของพระวิญญาณบริสุทธิ์หรือพระจิตเจ้าแตกต่างกัน แต่แนวคิดทั้งสองเป็นหนึ่งเดียวด้านความเชื่อที่ว่า พระเจ้าเที่ยงแท้มีพระองค์เดียว และทรงมีสภาพเป็นสามภาคดังที่กล่าวมาข้างต้น,

หงซิวเจี๋ยนเขียนไว้ในบันทึก หยวนเต้าจี้ซือเกอ (原道救世歌) หน้าที่ 1 แถวที่ 1 ว่า “道之大原出于天” แปลว่า “วิถีของทุกสรรพสิ่งเกิดขึ้นจากองค์พระผู้เป็นเจ้าสูงสุด” และหน้าที่ 1 แถวที่ 23 “此皆上帝之灵妙，天恩能报得光荣。” แปลว่า “ทุกสรรพสิ่งเป็นมหิทธิฤทธิ์ขององค์พระผู้เป็นเจ้า พระคุณของพระผู้เป็นเจ้าคือเกียรติสง่าราศี” และแถวสุดท้ายของบันทึก “顺天者存逆天亡，尊崇 上帝得荣光” แปลว่า “ผู้ที่ยึดถือปฏิบัติตามพระบัญชาของพระผู้เป็นเจ้าคือความรอด ผู้ใดฝ่าฝืนจะพังพินาศ ยกย่องสรรเสริญพระผู้เป็นเจ้าสูงสุดจะได้รับเกียรติสง่าราศีในนามของพระองค์” และในคัมภีร์ซานจื๊อจึงฉบับไท่ผิงเทียนกั๋ว หน้าที่ 8 แถวที่ 4 เขียนว่า “晋天下 一上帝 大主宰 无有二” แปลว่า “ทุกสรรพสิ่งภายใต้ผืนฟ้านี้ มีองค์พระผู้เป็นเจ้าเพียงหนึ่งเดียวที่เป็นผู้ครอบครองไม่มีอื่นใด”

จากข้อความด้านบนพบว่าการเชื่อของหงซิวเจี๋ยนในช่วงแรกเริ่มของลัทธินัสการพระเจ้านั้นเป็นไปตามหลักความเชื่อของศาสนาคริสต์ที่นับถือองค์พระผู้เป็นเจ้าสูงสุดเพียงพระองค์เดียว ซึ่งมีเขียนในบัญญัติ 10 ประการที่พระผู้เป็นเจ้าหรือพระยาห์เวห์ ซึ่งเป็นพระนามของพระเจ้าในพระคริสตธรรมคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม ได้ทรงตรัสพระวจนะไว้ในพระธรรมอพยพ (3: 14) โดยมีเนื้อหาไว้ว่า “ห้ามมีพระเจ้าอื่นใดนอกเหนือจากเรา” พระธรรมอพยพ (20: 3) เขียนไว้อีกว่า “ห้ามใช้พระนามของพระยาห์เวห์ในทางที่ผิด เพราะผู้ที่ใช้พระนามของพระองค์ในทางที่ผิดนั้น พระยาห์เวห์จะทรงลงโทษ” และในบันทึกคำสอน เซวียนซือเหลียงเหยียน หน้าที่ 1 เขียนไว้ว่า “第一讲道天上主 真神耶稣与圣灵 虽然我们说三位 到底还是一个神” แปลว่า “บทแรกที่ต้องกล่าวถึง องค์พระผู้เป็นเจ้า องค์พระเยซู และพระวิญญาณบริสุทธิ์ ถึงแม้พวกเขาจะกล่าวว่ามีสามภาค แต่สุดท้ายแล้วก็คือพระเจ้าองค์เดียวเท่านั้น”

ดังนั้นลัทธินัสการพระเจ้าของหงซิวเจี๋ยน เริ่มมีการตีความตามหลักคำสอนในพระคัมภีร์และความเข้าใจ โดยมีแนวคิดหลักตรีเอกานุภาพคือ พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์ ทั้งสามแยกกัน โดยถือว่าพระบิดาคือพระเจ้า พระเยซูก็คือพระบุตร แยกออกจากกันชัดเจน อีกทั้ง หงซิวเจี๋ยนยังแสดงว่าตนเองเป็นน้องชายขององค์พระเยซู ตามตัวอย่างบันทึก

ซินติงเจียนอี้เจ้าเซ่งซุ พระธรรมยอห์นฉบับแรก (钦定前遗诏圣书・约翰上书) บทที่ 5 เขียนบทอธิบายประกอบไว้ว่า

“上帝独一至尊，基督是上帝太子，子由父生，原本一体合一，但父自父，子自子，一而二，二而一也。圣灵东王是上帝爱子，与太兄及朕同一母所生，在未开天地之先者，三位是父子一脉亲。”

แปลว่า “พระเจ้ามีหนึ่งเดียวเที่ยงแท้ พระเยซูคือบุตรของพระเจ้า พระบุตรผู้ซึ่งมีพระเจ้าเป็นผู้ให้กำเนิด เดิมเป็นพระองค์เดียวกันลงมาจุติบนโลก แต่พระบิดาก็คือพระบิดา พระบุตรก็คือพระบุตร หนึ่งเดียวในสองพระภาค สองพระภาคในหนึ่งเดียว พระวิญญาณบริสุทธิ์คือบุตรที่รักของพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้า กำเนิดจากพระมารดาองค์เดียวกับเราและพี่ชายของเราซึ่งก็คือองค์พระเยซู ก่อนที่จะมีสรรพสิ่งสวรรค์และโลก ทั้งสามสิ่งนี้คือพระบิดาและพระบุตรเป็นสายเลือดเดียวกัน”

และคัมภีร์ซานจือจิงฉบับไท่ผิงเทียนกั๋ว หน้าที่ 8 แถวที่ 2 เขียนไว้ว่า

“皇上帝 悯世人 遣太子 降凡尘 曰耶稣 救世主 代赎罪”

แปลว่า “องค์พระผู้เป็นเจ้าหรือพระยาห์เวห์ ทรงเมตตาตามนุษย์โลก จึงมีพระบัญชาให้ไท่จื่อ (ในที่นี้จะมีความหมายว่าองค์รัชทายาท) จูติมายังโลกมนุษย์ และทรงบอกกับองค์พระเยซูลงมาไถ่บาปให้กับมนุษย์”

และในบันทึกไท่ผิงเทียนรื่อ ขณะกล่าวถึงองค์พระผู้เป็นเจ้าจะใช้คำว่าเทียนฟูซังจู (天父上主) ซึ่งหมายถึงองค์พระผู้เป็นเจ้า และเมื่อกล่าวถึงพระเยซูจะใช้คำว่าเทียนชยงจีตู (天兄基督) แปลว่าองค์พระคริสต์ผู้เป็นพี่ชาย แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจการดำรงอยู่ของพระผู้เป็นเจ้า พระเยซูกับหงชิวเจียน สอดคล้องเนื้อหาในพระคริสตธรรมคัมภีร์ พระธรรมโรม (8: 14-17) เขียนไว้ว่า “เพราะว่า พระวิญญาณของพระเจ้าทรงนำใคร คนนั้นก็เป็บุตรของพระเจ้า เพราะว่าพระวิญญาณที่พระเจ้าประทานมานั้น จะไม่ทรงให้ท่านเป็นทาส ซึ่งทำให้ตกอยู่ในความกลัวอีก แต่พระวิญญาณจะทรงให้ท่านมีฐานะเป็นบุตรของพระเจ้าโดยพระวิญญาณนั้น เราจึงร้องเรียกพระเจ้าว่า “อับบา (พ่อ)” พระวิญญาณนั้นเป็นพยานร่วมกับจิตวิญญาณของเราว่าเราเป็นลูกของพระเจ้า และถ้าเราเป็นลูกแล้วเราก็เป็นทายาท คือเป็นทายาทของพระเจ้า และเป็นทายาทพร้อมกับพระคริสต์ เมื่อเราทนทุกข์ทรมานด้วยกันกับพระองค์ก็เพื่อจะได้ศักดิ์ศรีด้วยกันกับพระองค์ด้วย”

ในส่วนนี้ผู้วิจัยพบว่าความเข้าใจของหงษ์ฉวีเจียนนั้นถูกต้องตามหลักความเชื่อที่ว่า คนที่รับเชื่อและทรงนำโดยพระวิญญาณบริสุทธิ์ก็คือบุตรของพระเจ้าเช่นเดียวกัน และเป็นทายาทของพระเจ้าเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นหงษ์ฉวีเจียนเข้าใจว่าตนเองเป็นน้องชายของพระเยซู นั่นไม่ใช่ความเข้าใจคลาดเคลื่อนแต่อย่างใด แต่ว่า แนวคิด พฤติกรรมและการกระทำ หลังจากเข้ารับบัพติศมาต่างหากที่เป็นตัวแปรทำให้เกิดความเข้าใจที่ผิดเพี้ยนไปจากหลักคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เชื่อได้ว่าตัวแปรสำคัญอาจจะเกิดจากละทิ้งการศึกษาพระคริสตธรรมคัมภีร์ให้เข้าใจและตีความตามหลักคำสอนในพระคัมภีร์ที่ถูกต้อง

ผู้วิจัยยังพบอีกว่า แนวคิดที่แตกต่างของหงษ์ฉวีเจียนก็คือความเข้าใจการมาประสูติขององค์พระเยซู และการดำรงอยู่ขององค์พระเยซู อีกทั้งยังแสดงให้เห็นถึงการแยกพระภาคทั้งสามออกเป็นสามพระภาค คือพระเจ้าองค์หนึ่ง พระเยซูองค์หนึ่ง พระวิญญาณบริสุทธิ์ก็อีกองค์หนึ่ง ซึ่งไม่ถือว่าเป็นแนวคิดที่ไม่เหมือนทั้งแนวคิดทางศาสนาคริสต์ฝ่ายโรมันคาทอลิก และฝ่ายโปรเตสแตนต์ ที่ตีความตามความหมายของตรีเอกานุภาพดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไว้ข้างต้น แต่ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นนี้เป็นเพียงแค่การตีความตามความเข้าใจที่หงษ์ฉวีเจียนได้ศึกษาพระคัมภีร์โดยนำไปผสมรวมกับคติความเชื่อดั้งเดิมของจีนก่อนที่จะมารับเชื่อในศาสนาคริสต์ ประเด็นนี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในศาสนาคริสต์แขนงต่าง ๆ ก็เกิดประเด็นการตีความแตกต่างกันออกไปในบางยุคสมัยเช่นกัน

Tang Weiting (2016, p. 15) ได้กล่าวไว้อีกเช่นกันว่า “ความจริงแล้ว เรื่องตรีเอกานุภาพ หรือตรีเอกภาพนั้น ทางศาสนาคริสต์แต่ละฝ่ายไม่ได้หลบเลี่ยงปัญหาที่ว่าด้วยองค์พระผู้เป็นเจ้า เป็นหนึ่งหรือสาม หรือจะเข้าใจการตีความเป็นไปอย่างไร เพราะว่าตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เกิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับการตีความหลักตรีเอกานุภาพกันภายในเทววิทยาศาสนาคริสต์ตลอดมา ดังนั้นไม่ใช่เรื่องที่เหนือความคาดหมายที่จะส่งผลให้หงษ์ฉวีเจียนเกิดความสับสนในเรื่องนี้”

ด้านการมีรูปร่างและไร้รูปร่าง

แนวคิดพื้นฐานตามพระคัมภีร์ศาสนาคริสต์และคำสั่งสอนในพระคัมภีร์เน้นย้ำเสมอถึงการดำรงอยู่ขององค์พระผู้เป็นเจ้า ว่าทรงเป็นพระเป็นเจ้าผู้สูงสุด ไร้ซึ่งรูปลักษณะ ไม่สามารถมองเห็นได้ ทำได้เพียงสดับฟังพระสุรเสียงที่พระองค์ทรงตรัสกับพวกเรา ในพระคริสตธรรมคัมภีร์มีบันทึกไว้ตอนที่โมเสสได้ยินพระสุรเสียงของพระเจ้า ในพระธรรมอพยพ (3: 2) ว่า “พระยาห์เวห์ปรากฏแก่โมเสสเป็นเปลวไฟท่ามกลางพุ่มไม้ โมเสสมองดูเห็นพุ่มไม้นั้นมีไฟลุกโชนอยู่ แต่มิได้ไหม้”

แต่ในบันทึกไท่ผิงเทียนรื่อ (太平天日) หน้าที่ 4 แถวที่ 9 บันทึกไว้ว่า “天父上主皇上帝, 头戴高边帽, 身穿黑龙袍, 满口金须托在腹上, 相貌最魁梧, 身体最高大, 着装最严肃” แปลว่า “พระบิดาองค์พระผู้เป็นเจ้า ทรงสวมมงกุฎทรงสูง ทรงสวมอาภรณ์มังกรสีดำ ทนวดเคราสีทอง อร่ามพาดยาวถึงส่วนท้อง พระพักตร์ทรงมหิทธิฤทธิ์ รูปร่างสูงใหญ่ น่าเกรงขาม”

ผู้วิจัยพบว่าแนวคิดด้านนี้เกิดความแตกต่างอย่างสิ้นเชิง พระคริสตธรรมคัมภีร์แค่แสดงให้เห็นเฉพาะพระสุรเสียงที่พระยาห์เวห์สนทนากับมนุษย์เท่านั้น แต่แนวคิดของลัทธินมัสการพระเจ้าได้สร้างองค์พระผู้เป็นเจ้าให้เกิดเป็นรูปร่างขึ้น โดยพยายามตีความเท่าเทียมกับองค์เจ็กเซียนฮ่องเต้ แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานความเชื่อในระเบียบโอรสสวรรค์ในคติจีนและความเชื่อเรื่องเทพเจ้าหลายองค์ และการสร้างให้มีรูปร่างหน้าตา ออกมาเป็นรูปธรรม ซึ่งถือเป็นการอ้างสิทธิของหงชิวเจี๋ยน เพื่อให้ประชาชนชาวจีนในตอนนั้นเข้าใจง่าย แต่สิ่งนี้ถือได้ว่าเป็นการลบหลู่พระผู้เป็นเจ้า เป็นการสร้างรูปเคารพละเมิดบทบัญญัติ 10 ประการที่พระผู้เป็นเจ้าให้ไว้กับโมเสส ในพระธรรมอพยพ (20: 4-7) ว่า “ห้ามทำรูปเคารพ ห้ามกราบไหว้หรือปรนนิบัติรูปเหล่านั้น ห้ามใช้พระนามของพระยาห์เวห์ในทางที่ผิด”

ในช่วงระยะสุดท้ายของขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋ว หงชิวเจี๋ยนและบุคคลสำคัญในขบวนการยังพยายามหาวิธีการเพื่อเสริมอำนาจ ปกป้องและขยายขอบเขตระบบศักดินาให้กับกลุ่มคนในขบวนการ ซึ่งพบได้ในบันทึก ไ่ผิงเทียนกั๋วสื่อเลี้ยว (太平天国史料) หน้าที่ 140-141 เขียนไว้ว่า “พวกเขาพยายามใช้ลัทธินมัสการพระเจ้ายกตนเองขึ้นเป็นเทพเจ้า โดยประกาศว่าหงชิวเจี๋ยนคือเหอหวัง (天王) และเป็นเจินเซิงจู่ (真圣主) ซึ่งหมายถึงหัวหน้านักบุญหรือแปลตามพระคริสตธรรมคัมภีร์คือคำว่า Saint ที่แปลว่านักบุญเช่นกัน หยางชิวซิงเป็นเหอหนาย (禾乃) ยังมีสมณนามอีกว่าผู้ไถ่บาป สู่บิงจู่ (赎病主) และแต่งตั้งให้เซียวเฉาเกีย (萧朝贵) เป็นอี๋วซือ (雨师) แต่งตั้งให้เฟิงอวี่นซาน (冯云山) เป็นอวี่นซือ (云师) แต่งตั้งให้เหวนซางฮุย (韦昌辉) เป็นเหลยซือ (雷师) และแต่งตั้งให้สือต้าคาย (石达开) เป็นเตียนซือ (电师) อีกทั้งแบ่งสถานะพวกเขาแยกออกเป็นก๊วยเหริน (贵人) เจิ้งเหริน (正人) เร็นเหริน (仁人) อี้เหริน (义人)”

ตามบันทึกด้านบนผู้วิจัยพบว่าในช่วงท้ายของขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋ว หงชิวเจี๋ยนได้อาศัยคำศัพท์ในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เช่น คำว่า เซิงเหริน (圣人) ที่แปลว่า นักบุญ และคำว่า ซือ (师) ที่หมายถึงความถึงศิษยาภิบาลหรือผู้อภิบาล และคำว่าอี้เหริน (义人) ที่หมายถึงผู้ชอบธรรม ดังนั้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของลัทธินมัสการพระเจ้าเกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ด้านแนวคิดที่เปลี่ยนไป และเป็นตัวแปรที่เห็นได้ชัดว่าผู้นำขบวนการได้ออกห่างอุดมการณ์ดั้งเดิมที่เคยแสดงต่อสาธารณชน สร้างบทบาทตนเองขึ้นมาจากระเบียบโอรสสวรรค์ในคติจีน และยังเห็นได้ชัดอีกว่า ลัทธินมัสการพระเจ้ากำลังไปในทิศทางที่คล้ายคลึงกับศาสนาคริสต์ฝ่ายโรมันคาทอลิก ที่มีเหล่านักบุญและบาทหลวงประจำโบสถ์คอยเป็นคนกลางระหว่างผู้เชื่อกับพระเจ้า ซึ่งประเด็นนี้เป็นจุดที่ต่างกับศาสนาคริสต์ฝ่ายโปรเตสแตนต์ตามความเชื่อเดิมของเขา เพราะทางฝ่ายโปรเตสแตนต์มีหลักคำสอนที่ว่าด้วยพระเยซูเป็นพระเจ้าผู้ช่วยให้รอดและเป็นผู้ไถ่บาป ทว่าในเรื่องนี้ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ในช่วงเวลาที่ถูกคนทีเข้ารับเชื่อและศึกษาหลักคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ เพราะตั้งแต่ยุคเริ่มต้นประวัติศาสตร์ศาสนาคริสต์ จวบจนถึงปัจจุบันก็ยังเกิดเหตุการณ์การตีความตามพระคัมภีร์ที่ต่างออกไป แต่หากตีความ

ผิดเพี้ยนมากจนเกินไปก็จะถูกประณามว่าเป็นลัทธิหรือนิกายนอกรีต ดังนั้นประเด็นนี้จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้คนและมิชชันนารีชาวต่างชาติหมดความศรัทธาในลัทธินมัสการพระเจ้า เพราะพฤติกรรมและแนวคิดของกลุ่มผู้นำขบวนการไท่ผิง กำลังไปในทิศทางที่สร้างตัวตนในแบบเทวนิยมเพื่อปกป้องอำนาจของขบวนการเท่านั้น

8. อภิปรายผล

ขบวนการไท่ผิงเทียบกันเป็นการเคลื่อนไหวของกลุ่มชาวนาที่ส่งผลกระทบในวงกว้างมากที่สุด ในประวัติศาสตร์ประเทศจีนซึ่งสอดคล้องกับเพ็ญศรี กาญจนมัย (2523, น. 34) ที่กล่าวว่า ขบวนการไท่ผิงเป็นการลุกฮือของกลุ่มชาวนา (รวมทั้งช่างฝีมือและชนหมุน้อย) การเดินขบวนลุกฮือเกิดขึ้นทางตอนใต้มณฑลกวางตุ้ง กวางสี อันเป็นบริเวณที่ราชสำนักชิงมีอำนาจเบาบาง อีกทั้ง ฌูวตี เจนสิริผล (2563, น. 52) ได้กล่าวเสริมอีกว่า ขบวนการไท่ผิงเทียบกัน เป็นการเคลื่อนไหวของประชาชนเพื่อต่อต้านราชสำนักชิงครั้งสำคัญที่สุดครั้งหนึ่งในประวัติศาสตร์จีนเกิดขึ้นในพื้นที่ภาคกลางของประเทศ โดยมีจุดเริ่มต้นในมณฑลทางตอนใต้ เขตกวางสี และกวางตุ้ง จากนั้นได้ขยายอาณาเขตไปถึงดินแดนทางตอนกลาง บริเวณลุ่มแม่น้ำฉางเจียง ขบวนการไท่ผิงภายใต้การนำของหงชิวเจี๋ยน ได้จัดตั้งอาณาจักรไท่ผิงเทียนกั๋ว ซึ่งเพ็ญศรี กาญจนมัยได้แปลคำนี้เป็นภาษาไทยว่า “อาณาจักรสันติวิมานนคร” เพราะว่าเมื่อสร้างให้ลัทธิความเชื่อความศรัทธาผนวกกับการปกครอง ย่อมสร้างให้เกิดอัตลักษณ์ทางการเมืองขึ้นมาขั้นหนึ่ง และหลอมรวมจิตศรัทธาของผู้คนได้อีกขั้นหนึ่ง จนเป็นเหตุให้เกิดขบวนการในตอนต้นขึ้นอย่างหลวม ๆ แต่เมื่อผนวกรวมเข้าประชาชนที่ผจญกับความเดือดร้อนทุกข์ยากในตอนนั้น เป็นตัวแปรส่งผลให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มคนที่แข็งแกร่งและแนบแน่นมากยิ่งขึ้น

อนึ่ง ตัวขับเคลื่อนและเป็นแรงจูงใจของขบวนการไท่ผิงสัมพันธ์กับความศรัทธาในศาสนาคริสต์ของผู้นำขบวนการอย่างหงชิวเจี๋ยน สืบเนื่องมาจากความผิดหวังต่อระบบการสอบเข้ารับราชการของราชสำนักชิง เนื่องจากหงชิวเจี๋ยนสอบรับราชการในระดับมณฑลที่เรียกว่าเซียงซือ ไม่ผ่านเป็นครั้งที่ 3 และในครั้งนี้อเองที่เขาได้รู้จักกับพระเจ้าผ่านบันทึกคำสอน เซวียนซือเหลียงเหยียน หลังหงชิวเจี๋ยนได้รู้จักพระเจ้าและสนใจศึกษาพระคัมภีร์ในช่วงแรกของการรับเชื่อเข้าอยู่ในศาสนาคริสต์ ภายในจิตใจของเขาเต็มเปี่ยมไปด้วยความปรารถนาที่จะเรียนรู้ ศึกษาข้อคิด คำสั่งสอนขององค์พระผู้เป็นเจ้าผ่านพระคริสตธรรมคัมภีร์ ซึ่งสอดคล้องกับ Platt (2012, p. 53) ที่ได้กล่าวถึงความตั้งใจแน่วแน่ในศาสนาคริสต์ และเข้าใจถึงพระประสงค์ขององค์พระผู้เป็นเจ้าที่เคยเข้าฝันเขาช่วงที่เขาล้มป่วยหนักเจียนตาย ส่งผลให้ช่วงแรกเริ่มความเชื่อ ความศรัทธาเดินทางในเส้นทางที่ถูกต้อง และยังคงสอดคล้องกับ Wu Tong (2020, p. 69) ที่กล่าวไว้ว่าลัทธินมัสการพระเจ้า ในช่วงแรกเริ่มก่อตั้งเป็นลัทธิ

ความศรัทธาที่มีเจตนาริสุทธิและปราศจากการหลอกลวงทางการเมือง การเกิดขึ้นของลัทธิ
นมัสการพระเจ้าเป็นการก่อสร้างสร้างขึ้นจากความเชื่อในตัวของมันเอง อีกทั้งผู้ก่อตั้งก็ไม่ได้มี
เจตนาสร้างหลักคำสอนเพื่อเป้าหมายทางการเมืองแต่อย่างใด และยังคงคล้อยกับบันทึก
หยวนเต้าจิวชื่อเกอ หน้าที่ 1 แถวที่ 1 ที่เขียนว่า “วิถีของทุกสรรพสิ่งเกิดขึ้นจากองค์พระผู้เป็นเจ้า
สูงสุด” และ คัมภีร์ซานจื่อจึงฉบับไท่ผิงเทียนกั๋ว หน้าที่ 8 แถวที่ 4 ที่เขียนว่า “ทุกสรรพสิ่ง
ภายใต้ผืนฟ้านี้ มีองค์พระผู้เป็นเจ้าเพียงหนึ่งเดียว ที่เป็นผู้ครอบครอง” เพราะว่าความเชื่อและ
ความศรัทธาต่อองค์พระผู้เป็นเจ้าเพียงพระองค์เดียวสูงสุด และเชื่อว่าองค์พระเยซูคือผู้ไถ่บาป
ให้กับมนุษย์ เป็นสิ่งที่หึงหวั่นเจียนเข้าใจในช่วงแรก ซึ่งสอดคล้องกับ บันทึกไท่ผิงเทียนรื่อ
ที่กล่าวถึงองค์พระผู้เป็นเจ้าและใช้คำแทนว่า “พระบิดา” กล่าวถึงพระเยซู ใช้คำแทนว่า
“พระคริสต์ผู้เป็นพี่ชาย” แสดงว่าหึงหวั่นเจียน เข้าใจคำสอนในพระคริสตธรรมคัมภีร์ พระธรรมโรม
(8: 14-17) ที่เขียนไว้ว่า “เพราะว่า พระวิญญาณของพระเจ้าทรงนำใคร คนนั้นก็เป็นบุตรของ
พระเจ้า เพราะว่าพระวิญญาณที่พระเจ้าประทานมานั้น จะไม่ทรงให้ท่านเป็นทาส ซึ่งทำให้ตก
ในความกลัวอีก แต่พระวิญญาณจะทรงให้ท่านมีฐานะเป็นบุตรของพระเจ้าโดยพระวิญญาณนั้น
เราจึงร้องเรียกพระเจ้าว่า “อับบา (พ่อ)” พระวิญญาณนั้นเป็นพยานร่วมกับจิตวิญญาณของเรา
ว่าเราเป็นลูกของพระเจ้า และถ้าเราเป็นลูกแล้วเราก็คือเป็นทายาท คือเป็นทายาทของพระเจ้า
และเป็นทายาทพร้อมกับพระคริสต์ เมื่อเราทนทุกข์ทรมานด้วยกันกับพระองค์ก็เพื่อจะได้ศักดิ์ศรี
ด้วยกันกับพระองค์ด้วย” ในส่วนนี้ผู้วิจัยเห็นว่าความเข้าใจในคำสอนประเด็นนี้ของหึงหวั่นเจียน
ถูกต้องตามหลักความเชื่อพื้นฐานของศาสนาคริสต์ไม่มีความคลาดเคลื่อนแต่อย่างใด

ถึงกระนั้น มีประเด็นที่ควรหยิบยกขึ้นมาอธิบายให้เข้าใจมากขึ้นคือทฤษฎีการตีความ
ซึ่งพนาร์ตัน จันท์สิทธิเวช (2559, น. 160) ได้กล่าวไว้ว่า “แนวคิดและทฤษฎีการตีความทาง
ตะวันตก ข้อที่เขียนถึง ทฤษฎีการตีความที่เน้นเนื้อหาในคัมภีร์ โดยเชื่อว่า ความหมายสมบูรณ์
มีอยู่ในคัมภีร์แล้ว ผู้ตีความมีหน้าที่ในการศึกษาตีความค้นหาความหมายนั้น ทฤษฎีนี้ให้
ความสำคัญแก่การตีความของผู้ศึกษา สามารถเข้าถึงความจริงได้ แต่การยึดถือที่มากเกินไป
ขอบเขต อาจทำให้ไม่ได้รับความจริงอย่างถูกต้องสมบูรณ์หรืออาจทำให้ไม่ได้รับความหมายที่
สมบูรณ์ ดังนั้นความหลากหลายของเนื้อหาที่ไม่มีการบูรณาการอาจทำให้เกิดปัญหาได้”
เพื่อเน้นย้ำถึงเรื่องการตีความนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ Tang Weiting (2016, p. 15) ที่กล่าวไว้ว่า
เรื่องตรีเอกานุภาพหรือตรีเอกภาพนั้น ทางศาสนาคริสต์แต่ละฝ่ายก็ยังเข้าใจและตีความ
แตกต่างกัน จนเกิดข้อถกเถียงเกี่ยวกับการตีความหลักตรีเอกานุภาพกันภายในเทววิทยา
ศาสนาคริสต์ตลอดมาตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน

ดังนั้นการตีความในพระคัมภีร์ของหึงหวั่นเจียน ที่ระยะแรกเริ่มการตีความเป็นไป
ตามหลักคำสอน ต่อมาระหว่างการศึกษาคัมภีร์และตีความหมายในพระคัมภีร์ หากไม่ได้รับ
การชี้แนะอย่างถูกต้องจนเกิดปัญหาความเข้าใจพระวจนะของพระเจ้าในพระคริสตธรรมคัมภีร์

ยังส่งผลให้ผู้ศึกษาเข้าใจคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับบันทึกไทผิงเทียนกั๋วสือเลี้ยว หน้าที่ 140-141 ที่พยายามอ้างสิทธิ์ความเป็นผู้ชอบธรรมภายใต้พระเจ้า สร้างรูปเคารพสักการะ สร้างตัวตนขึ้นมาเองนอกเหนือจากคำสอนในพระคัมภีร์ และบันทึกไทผิงเทียนรื่อ หน้าที่ 4 แถวที่ 9 ที่หงชิวเจี๋ยน สร้างรูปลักษณะขององค์พระผู้เป็นเจ้าสูงสุดขึ้นมาเอง ซึ่งสอดคล้องกับ Platt (2012, p. 180) ที่อธิบายไว้ว่า “หากต้องการเข้าพบราชาแห่งอาณาจักรสวรรค์ (Heavenly King) จะต้องคุกเข่าเพื่อแสดงความเคารพยอมจำนน” และในขณะที่มิชชันนารีชาวอเมริกันชื่อโรเบิร์ตเข้าพบหงชิวเจี๋ยน หงเหรินกานได้ตะโกนบอกว่า “มิสเตอร์โรเบิร์ตจงนมัสการพระบิดาบนอาณาจักรสวรรค์” ด้วยเหตุนี้ความสัมพันธ์ดังกล่าวจึงเป็นตัวแปรสำคัญส่งผลให้มิชชันนารีตะวันตกไม่เห็นด้วยกับแนวทางความเชื่อของลัทธินมัสการพระเจ้า ซึ่งสอดคล้องกับ คำพูดของมิชชันนารีชาวอังกฤษที่กล่าวถึงหงเหรินกานว่า “ความศรัทธาในศาสนาคริสต์ของเขาจะสามารถทำให้แนวทางความศรัทธาของหงชิวเจี๋ยนกลับมาอยู่ในแนวทางที่ถูกต้องได้”

9. สรุป

ขบวนการไทผิงเทียนกั๋วภายใต้การนำของหงชิวเจี๋ยน หากมองด้านความศรัทธาในศาสนาคริสต์ ย่อมยืดโยงไปถึงแนวทางการก่อตัวของขบวนการที่ยึดถือความเท่าเทียมกันของประชาชน นโยบายการจัดสรรที่ดินทำกินให้ประชาชน จนกระทั่งเกิดเป็นขบวนการที่สั่นคลอนอำนาจการปกครองของราชสำนักชิง และเป็นแบบอย่างให้กับนักปฏิรูปของประเทศจีนอีกหลายคน และในประเด็นของลัทธินมัสการพระเจ้า ถือได้ว่าสัมพันธ์กับความเชื่อความศรัทธาของประชาชนโดยมีพื้นฐานหลักคำสอนมาจากศาสนาคริสต์แรกเริ่มผ่านบันทึกเซวี่ยนซื่อเหลียงเหยียน ต่อมาเรียนรู้คำสอนในพระคัมภีร์ผ่านมิชชันนารีชาวตะวันตก แต่สุดท้ายเมื่อเกิดการตีความคำสอนในพระคัมภีร์คลาดเคลื่อนไปจากหลักคำสอนดั้งเดิมของพระผู้เป็นเจ้า สิ่งนี้จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญทำให้หงชิวเจี๋ยนสร้างบทบาทตัวเองขึ้นมาตามระเบียบวโรสสวรรค์ในคติจีน ถึงกระนั้นการตีความตามความเข้าใจของบุคคลย่อมเกิดขึ้นได้ เพราะว่าตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบันมีปัญหาข้อถกเถียงความเข้าใจในข้อพระคัมภีร์อยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้ในปัจจุบันศาสนาคริสต์แยกออกเป็นสามฝ่ายหลักก็คือฝ่ายโรมันคาทอลิก ฝ่ายโปรเตสแตนต์ ฝ่ายออร์ทอดอกซ์ อีกทั้งในแต่ละฝ่ายยังแตกออกเป็นหลายนิกาย ดังตัวอย่างเช่น ฝ่ายโปรเตสแตนต์ แบ่งออกเป็นหลายนิกายซึ่งเกิดจากการตีความตามพระคริสตธรรมคัมภีร์ที่แตกต่างออกไปในบางจุดที่ไม่ใช่ข้อห้ามตามพระบัญญัติ เช่น นิกายลูเทอแรน นิกายแองกลิคัน นิกายเพรสไบทีเรียน นิกายเพนเทคอสต์ นิกายเซเวนธ์เดย์ แอดเวนทิสต์ เป็นต้น

ถึงอย่างไรก็ตามขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วและลัทธิหมสการพระเจ้าได้เป็นหนึ่งในหน้าประวัติศาสตร์ที่สั่นคลอนระบอบศักดินาราชวงศ์ที่สืบต่อกันมายาวนานหลายพันปีของประเทศจีน และทำให้กรอบแนวคิดการสร้าง “ประเทศใหม่” ค่อย ๆ แพร่กระจายเข้าไปในจิตใจของชาวจีนที่เปี่ยมล้นไปด้วยอุดมการณ์ เพราะฉะนั้นหน้าประวัติศาสตร์นี้ คงรักษาไว้ซึ่งแก่นแท้ของการก่อตั้งขบวนการ ละทิ้งการตีความที่คลาดเคลื่อนออกไป เพราะว่าขบวนการไท่ผิงเทียนกั๋วได้สร้างกลุ่มคนให้เกิดเป็นปัจเจกบุคคล เป็นสิ่งที่คู่ควรให้คนจีนได้รำลึกถึงแนวคิดเดิมที่ทำให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกัน พวกเขาคือวีรบุรุษผู้กล้าหาญสร้างความตื่นตัวให้กับสังคมจีน โดยเฉพาะกลุ่มปัญญาชนในยุคนั้น จนกระทั่งส่งผลให้ประเทศจีนเข้าสู่การเป็นวัฒนธรรมจีนยุคใหม่

เอกสารอ้างอิง/References

- ณัฐวดี เจนสิริผล. (2563). *ไท่ผิง - ทงฮัก: การเคลื่อนไหวของประชาชนในราชวงศ์สุดท้ายของจีนและเกาหลี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ]. DSpace at Srinakharinwirot University.
- พนารัตน์ จันทรสิทธิวะ. (2559). การวิเคราะห์การตีความหลักพุทธธรรมของเชอเกี่ยม ตรุงปะ, *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 5(1), 154-166.
- เพ็ญศรี กาญจน์มัย. (2523). กบฏไถ่ผิง ต้นตระกูลของการปฏิวัติมวลชนโดยพลังชานาจิน. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 10(6), 30-42.
- Ge Fuping 葛夫平. (1979). *近代史资料*, 中国社会科学院近代史研究所. 中华书局.
- Hu Chenyou, & Cui Zhiqing 胡臣友, 崔之清. (1994), *洪秀全评传*, 中国思想家评传丛书. 南京大学出版社.
- Platt, S. R. (2012). *Autumn in the Heavenly Kingdom: China, the West, and the Epic Story of the Taiping Civil War*. Vintage.
- Tang Weiting 唐玮婷. (2016). *西方传教士的太平天国观 (1853-1864)* [硕士学位论文]. 吉林大学.
- Wu Tong 吴彤. (2020). *论太平天国拜上帝教的创立*. 同方知网 (北京) 技术有限公司. <https://doi.org/10.19832/j.cnki.0559-8095.2020.0060>
- Zhang Guoqiang 张国强. (2019). *太平天国的宗教传播研究* [硕士学位论文]. 重庆大学.